

Bisschop Arthur Luysterman
VIJF UITDAGINGEN VOOR DE KERK
Januari 2001

Op 1 januari 2001 publiceerde mgr Luysterman een nieuwe **beleidsnota**, getiteld „**In Liefde en hoop. Aandachtspunten voor een pastoraal beleid in het bisdom Gent**”. Met deze tekst probeerde mgr Luysterman een begin van antwoord te formuleren op de vraag hoe we vandaag het beste omgaan met de onontkoombare vaststelling dat de Kerk sterk verandert.

Hij somde in dit verband vijf uitdagingen op voor de Kerk:

- Hoe kan onze boodschap verstaanbaar en geloofwaardig zijn?
- Wat zal onze ethische boodschap zijn?
- Op welke wijze zal onze caritatieve inzet relevant zijn?
- Kunnen wij nog een eigen medewerking verlenen aan gemeenschapsofbouw?
- Hoe zal onze liturgie aansluiten bij het leven van de gelovigen?"

In een uitvoerig interview in **Kerk en Leven** (gepubliceerd op 21 en 28 februari 2001) lichtte Bisschop Luysterman de vijf uitdagingen toe. We publiceren het integraal met weglating van de vragen. **Het kan gelden als een goede samenvatting van wat mgr Luysterman bezig hield op het gebied van Kerk en geloof in onze maatschappij.**

Onze boodschap geloofwaardig en verstaanbaar

Mgr Luysterman: „De eerste uitdaging is de geloofwaardigheid en de verstaanbaarheid van onze boodschap. We menen dat we de wereld iets groots te bieden hebben. Toch stellen we vast dat die boodschap niet zo goed aanslaat. We willen overwegen in hoeverre dat aan onszelf ligt. Wat verzuimen we opdat onze boodschap kracht en vreugde zou uitstralen? Als ik mezelf die vraag stel, denk ik spontaan aan twee zaken: we lijken onvoldoende geloofwaardig en we kunnen de boodschap ook niet zo goed overbrengen.

Vooraf twee dingen zijn van hoofdbelang om geloofwaardig te zijn: duidelijk zelf geloven in uw zaak en aansluiten bij wat de mensen bezighoudt. Echt geloven veronderstelt het samengaan van een vaste overtuiging, een groot vertrouwen en een blijvende trouw. Wie een boodschap brengt, moet zelf werkelijk overtuigd zijn van de waarde en de waarheid ervan. Als het een boodschap is die het hele leven een bepaalde wending geeft, moet de boodschapper daar duidelijk ook zelf van leven. De God die hij aanreikt, zal in zijn eigen leven een grote rol spelen. Wat die God van hem vraagt, zal hij zo goed mogelijk willen doen. Als men de indruk krijgt dat dit alles bij de boodschapper ontbreekt, is de boodschap in de ogen van de buitenstaanders ongeloofwaardig.

Daarnaast zal de boodschap die we brengen ook een verwachting vervullen die bij vele mensen vaag of uitdrukkelijk leeft. Ze moeten blij kunnen zijn met de boodschap. Meer mensen dan men soms denkt, stellen zich de grote vragen over zin en betekenis van mens en wereld. Waar komen we vandaan? Wat hebben we hier te doen? Waar gaan we heen? Niemand vindt het prettig te moeten besluiten dat we nergens vandaan komen, hier eigenlijk niets te doen hebben en nergens heengaan. Mensen kijken uit naar zingeving. Moeten we die zin zelf scheppen in ons leven? Of ligt er een betekenis in die van elders gegeven is? Of is er een samengaan van de twee? Onze samenleving ontwijkt die vragen. Er zijn weinig plaatsen waar mensen ermee terecht kunnen. In onze boodschap staan die dingen voorop. We kunnen gelegenheden scheppen om er met mensen over te spreken.

Maar het mag niet blijven bij antwoorden op vragen van de zoekende mens. Onze boodschap moet ook mensen helpen om door het leven te komen. Zij die het moeilijk hebben, moeten via de boodschap mensen vinden die hen tegemoet treden. Zij die hun leven goed in handen hebben, zullen vanuit de boodschap uitkijken naar wat ze voor anderen kunnen doen. Er zal als vanzelf een ware solidariteit groeien. Dat is wellicht wat het meest de geloofwaardigheid ondersteunt. Het is ook wat soms het meest ontbreekt. Het is zeker wat men ons het meest verwijt.

Ook over de verstaanbaarheid van de christelijke boodschap wil ik twee elementen voorstellen: het spreken over de essentie van de boodschap en het gebruiken van een taal die de mensen verstaan.

Vele mensen kennen de essentie van onze boodschap niet. Ze horen misschien weinig over de kern van ons geloof. Ons geloof is vooral dat iemand meer is dan wij. Hij schiep alles en blijft daarmee doorgaan. Hij weet wat hij daarmee wil en Jezus vooral heeft het ons op perfecte wijze verteld en voorgeleefd. Alle mensen zouden het met elkaar goed moeten hebben. Daarvoor zouden ze zich allen moeten inzetten. Jezus belooft ons ook vanwege God dat geen mens bij zijn dood vernietigd zal worden. We worden op een nieuwe wijze in Gods aanwezigheid opgenomen. Gods liefde gaat op gelijke wijze naar alle mensen uit en er is dus geen reden om in angst voor God te leven. Wel kunnen we ons omwille van Gods liefde meer gesteund voelen om onze medemensen zonder meer lief te hebben.

Om dat aan mensen te zeggen en te herhalen zijn geen grote woorden nodig. Ook niet als we mensen verder willen binnenleiden in de schoonheid van ons geloof. Sommigen vragen daarom. Ze willen de bijbel beter kennen. Ze willen horen hoe ze in hun gezin het geloof een goede plaats kunnen geven. Ze willen bespreken hoe een economisch bestel er zou uitzien als we met de boodschap van Jezus goed rekening zouden houden. Er zijn honderden vragen. Ze kunnen altijd in eenvoudige en begrijpelijke taal behandeld worden. „Wat iemand goed begrijpt, kan hij op klare wijze meedelen," zegt een spreekwoord. Laten we het niet ingewikkelder maken dan nodig is. Laten we de boodschap vooral zuiver houden en ze op geen enkele wijze vervalsen.

Onze ethische boodschap

Een andere vraag luidt: wat zal onze ethische boodschap zijn? Me dunkt is deze gesteund op twee pijlers. De eerste is het respect. God gaf aan mensen een grote waarde en een grote waardigheid. Jezus onderstreepte dat alle mensen die waarde en die waardigheid bezitten. Hij ging zelfs verder door te zeggen dat alle mensen gelijkwaardig zijn. Daarom hebben ze allen recht op hetzelfde grote respect vanwege alle andere mensen.

Dat respect uit zich in de wijze waarop mensen met elkaar omgaan. We eerbiedigen elkaars vrijheid als ze niet botst met onze opdracht tot solidariteit. We zorgen er ook voor dat niemands waarde of waardigheid aangetast wordt, hetzij door sommige anderen, hetzij door de wederwaardigheden van het leven. We helpen elkaar zodat ieder een menswaardig bestaan kent. We hebben zo elk onze rechten en onze plichten.

Over rechten en plichten gaat het dikwijls in de ethiek. Ze verschillen soms volgens plaats en tijd. We moeten er met zijn allen over nadenken en zoeken naar wat voor iedereen het beste is. Het zal dus nooit de absolute vrijheid van iemand of van allen zijn, noch de absolute aanvaarding van wat sommigen zouden kunnen eisen.

De tweede pijler is de liefde. God houdt van ons allen. Hij verlangt dus ook dat we van elkaar houden. We zitten hier op een andere golfengte dan bij het respect. We redeneren niet meer in termen van rechten en plichten. We zijn er gewoon op uit anderen gelukkig te maken. Het kan ver gaan. Soms geven we ons aan elkaar zonder daar maat op te zetten. We kunnen dat maar met enkele mensen

doen, bijvoorbeeld en vooral in het kader van een gezin. Maar het is mooi als ieder een plaats heeft waar hij zich volledig geeft.

Onze caritatieve inzet

Vervolgens is er de inzet voor medemensen vanuit de Kerk. Graag vernoem ik eerst onze actie „Propere lei" die in het Jubeljaar 2000 startte. We helpen mensen in onze omgeving die de eindjes niet aan elkaar kunnen knopen en vandaar in altijd maar moeilijkere situaties belanden. We moeten die mensen eerst vinden, want velen verbergen hun armoede. Dan moeten ze nog aanvaarden dat we bijspringen. Ten slotte moeten we de middelen blijven vinden om hen er werkelijk bovenop te helpen. We kozen ook al een streek in Brazilië uit, het bisdom Ruy Barbosa, om naar de Derde Wereld toe dienstbaar te zijn. We geven niet alleen, we wisselen ook uit en dat is ook voor onszelf een goede zaak. We zullen nog op een paar andere plaatsen een gelijkaardig initiatief ontwikkelen. We hebben ook een noodfonds opgericht waarmee we willen bijspringen wanneer er grote rampen ergens in de wereld uitbreken.

Zoals we vanuit het bisdom die initiatieven namen, zo ondernemen parochies, religieuze congregaties, vriendengroepen en scholen acties om onze solidariteit in dienstbaarheid uit te drukken. Onze aandacht zal daarbij vooral gericht zijn op hen die het zwakst in het leven staan: armen, zieken, vluchtelingen, depressieve mensen, bedroefden, verslaafden. Het is ook goed op zoek te gaan naar hen die, ondanks de sociale voorzieningen, toch altijd tussen de mazen van het net vallen.

Medewerking aan de opbouw van de gemeenschap

Kan de Kerk dus nog een eigen medewerking verlenen aan de opbouw van de gemeenschap? Vanzelfsprekend, vind ik. In ons land doet men grote inspanningen om de mensen de vrijheid en het inkomen te bezorgen waarop ieder vandaag aanspraak moet kunnen maken. Maar er is in het leven zoveel dat daarbuiten valt en bijzonder belangrijk is. Dat moeten mensen alleen of onder elkaar klaar spelen. Vele mensen zoeken daar ondersteuning voor.

Wat gaan we doen met ons leven? Hoe gaan we om met elkaar? Hoe voeden we onze kinderen op? Wat willen we bijdragen tot een betere samenleving? Hoe raken we af van angsten en eenzaamheid? Hoe leren we zelfrespect en fierheid in het leven? En wat te doen als we die dreigen te verliezen? Hoe kijken we tegen de dood aan? Hoe denken we over wetenschap, over economie, over seksualiteit? We helpen er elkaar weinig in.

En toch gaat het hier niet om bijkomstigheden. We mogen verlangen dat er trends ontstaan op deze en andere gebieden die de menselijke grootheid en waardigheid ten goede komen. Daar moeten groepen van mensen mee bezig zijn. Hier mag de Kerk niet ontbreken, zij moet hierin zelfs voorop gaan. Het diepste in de mens kan haar niet onverschillig laten. Door te spreken kan ze goede oriëntaties aanreiken. Als de christenen zich in hun keuzes en hun antwoorden gelukkig voelen, doen ze er goed aan dit niet voor anderen te verbergen. Zo kunnen ze, zonder enige politieke macht te hebben, heel wat bijdragen tot een positieve evolutie van onze cultuur.

Liturgie die aansluit bij het leven

Mensen hebben het soms lastig met onze liturgie, in het bijzonder met de eucharistie. Als we in onze eucharistie bezig zijn met al wat we in dit gesprek al ter sprake brachten en mensen samenbrengen die daar belangstelling voor hebben, dan moet ze noodzakelijk een aansprekende samenkomst zijn. Mensen die samen zijn rond Jezus Christus, hun gids, om na te denken en te bidden rondom al deze dingen die de grond van een mensenleven uitmaken, doen een haast noodzakelijke zaak. Wij komen met onze Redder samen om God te danken, ons te laten inspireren, ons goed te voelen in elkaars

aanwezigheid en uit te kijken hoe het verder moet met ons leven en naar wat we voor anderen zullen betekenen.

Maar dat moet waarachtig en goed voelbaar zijn. Voorganger en andere gelovigen moeten opgaan in wat ze aan het doen zijn. Het eucharistische gebed zal het hoogtepunt zijn al keert het iedere keer haast onveranderd terug. Maar daarrond is er een verscheidenheid die kansen biedt om alles wat we in dit gesprek betrokken, te overwegen, te beleven.

Het is meegenomen als esthetiek en techniek het eucharistische gebeuren mee kleuren. Maar een gebrek aan die middelen zal een geestdriftige samenkomst niet onderuit halen. Het is wel bijna onmogelijk die geestdrift in stand te houden als niet in duidelijke symbolen voelbaar is dat men als vrienden samen in deze viering opgaat en er zijn best voor doet. En dan kunnen we het belang onderstrepen van een hartelijk onthaal, een opstelling in de kerk die toont dat we daar „samen" zijn en wel om te bidden, een vriendelijke uitleg, religieuze stilte, een passende lichaamshouding, een goede homilie met aandacht voor de actualiteit en een blik op wat straks buiten te doen staat, voorbeden die uit het hart gegrepen, persoonlijk en biddend zijn, variatie in de omkadering, wat nagenieten voor men afscheid neemt.

Tot slot

Tot slot, wat we nu besproken hebben, zijn me dunkt belangrijke uitdagingen voor geloof en Kerk. Ik bracht ze in dit gesprek graag ter sprake, omdat ik zo wil onderstrepen wat ik met de beleidsnota bedoel. Ze wil hulpmiddelen aanbrengen om deze uitdagingen meer kansen te bieden. Wie de uitdagingen ter harte neemt, zal wellicht ook de hulpmiddelen ernstig willen nemen”.

Interview: Geert De Kerpel